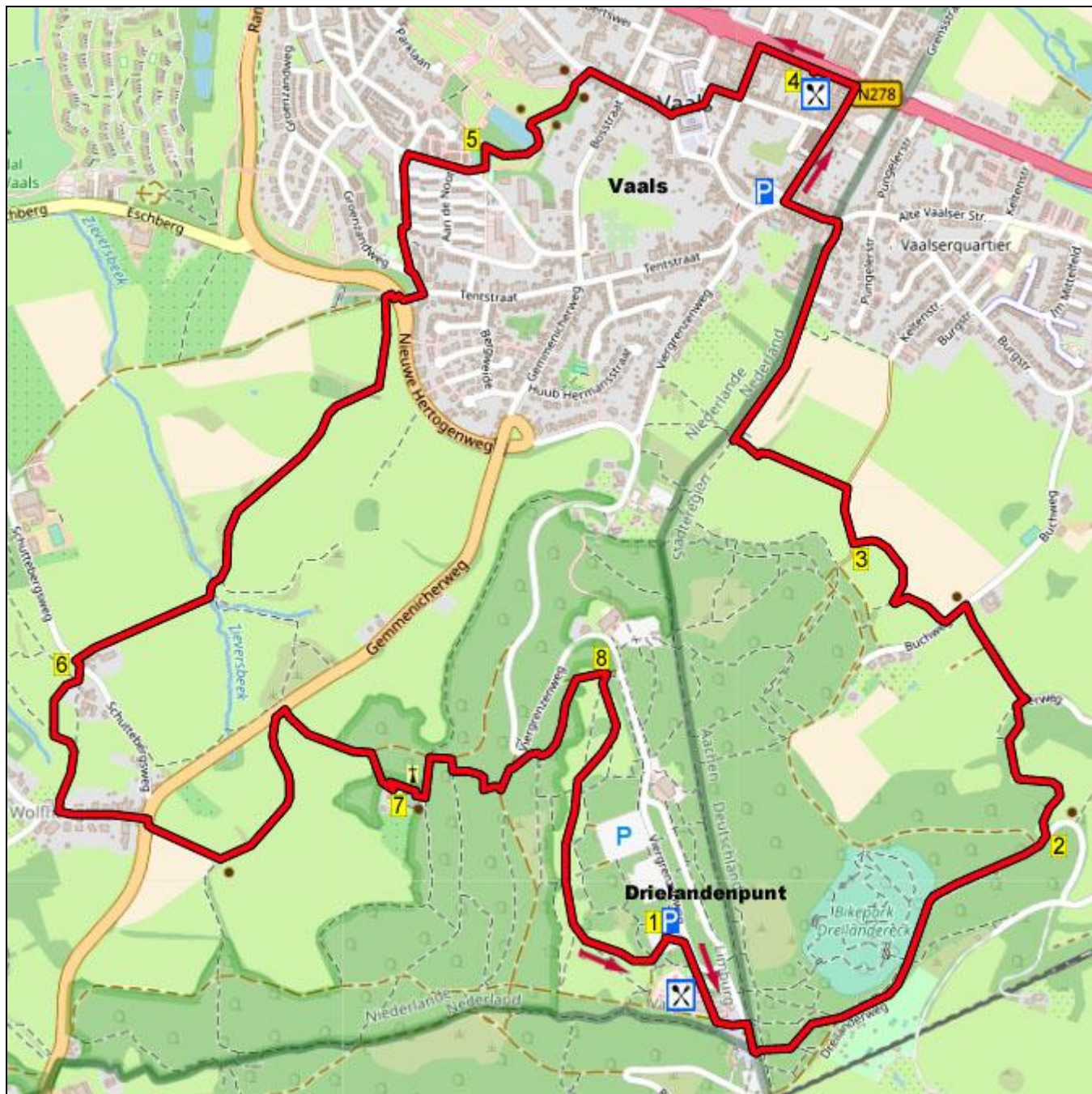

1648. VAALS 8,7 km

www.wandelgidszuidlimburg.com

Tijdens deze zeer afwisselende, grensoverschrijdende en panoramische wandeling, met aan het einde een pittige uitdagende klim naar de top van de Vaalserberg, wandelt u eerst naar het Drielandenpunt. Na een stuk door de bossen struint u door weilanden omlaag over Duits grondgebied en dan heeft u een prachtig uitzicht op Vaals. Via een mooi voetpad daalt u af naar Vaals en dan komt u bij Lunchroom 28 waar u fijn kunt pauzeren of lunchen. U wandelt even door het centrum en dan klimt u via een leuk parkje met vijver omhoog naar de rand van Vaals. Via een panoramisch graspad met prachtig uitzicht, wandelt u geruime tijd tot in de buurtschap Wolfhaag en dan klimt u naar een mooi gelegen Calvarieberg met 3 kruisen, een Statieweg en een bijzondere Lourdesgrot. Via bospaadjes klimt u het steile hellingbos omhoog en boven op de Vaalserberg wandelt u door weilanden terug naar de parkeerplaats. U kunt ook starten in Vaals bij Lunchroom 28, start dan bij punt 4.

Startpunt: Parkeerplaats Labyrint Vaals, Viergrenzenweg 97, Vaals. U rijdt de Vaalserberg helemaal omhoog en parkeer rechts op P2, dus de laatste parkeerplaats rechts. U kunt met bankpas betalen (3 euro voor hele dag). Kunt u of wilt u dat niet, dan kunt bij de kassa van het labyrint een parkeermunt kopen (eveneens 3 euro voor hele dag parkeren).

LUNCHROOM 28

Startpunt: Lunchroom 28, Maastrichterlaan 28, Vaals. Tel: 043-8802376. Geopend: Dagelijks vanaf 10.00 uur, maandag gesloten.

GPS afstand	Looptijd	Hoogteverschil	Totaal omhoog
8,72 km	2.30 uur	135 m	159 m

Wandelgids Zuid-limburg
www.wandelgidszuidlimburg.com

1648. VAALS 8,7 km

1. Vanaf de parkeerplaats gaat u R over de klinkerweg en u passeert rechts het hoogstgelegen Labyrint van Nederland en Taverne De Grenssteen (koffie). Voorbij de taverne en bij grote steen "Euregio 1986" steekt u schuin L het plein over naar de grenspaal.

(Rechts passeert u het wapen van de familie van Oranje Nassau Nederland en het groot wapen van het Koninkrijk België. Links passeert u het wapen van Duitsland).

Bij grenspaal no. 1, die op Nederlands grondgebied staat, gaat u R.

(Aan de hele Belgisch-Nederlandse grens (458 km) werden ingevolge het traktaat van Maastricht van 8 aug. 1843, grenspalen geplaatst. De afpaling van de grens begint hier met grenspaal nummer 1 en eindigt met grenspaal nummer 369 in het Zwin in Zeeuws-Vlaanderen).

Vlak daarna, voor de 50 m hoge uitzichttoren Boudewijn, die op Belgische grondgebied staat, komt u bij het "pleintje"/cirkel, met drie vakken, het "echte" Drielandenpunt, waarop grenspaal 193 staat.

(Deze paal uit 1818 is hier in 1926 geplaatst en was een grenspaal van de grens tussen Nederland en Pruisen.

Van 1839 tot 1919 was het Drielandenpunt een Vierlandenpunt namelijk Nederland, België, Pruisen (later Duitsland) en het minstaatje Neutraal Moresnet).

Ga hier bij grenspaal, zitbank en infobord "Drielandenpunt" L het bos in. Meteen daarna gaat u aan de 4-sprong RD over het bospad, dat op Duits grondgebied ligt. Na 50 m gaat u aan de Y-splitsing L.

(Na de bladerenval is dit pad slecht te zien, loop dan verder RD. Voor weiland, met voor u de 133 m hoge tv-toren in het Aachenerwald, gaat u L over de grindweg. Ga nu verder bij **** in dit punt).

Aan de omgekeerde Y-splitsing gaat u RD/R. **** Aan de 4-sprong bij zitbank en wandelknooppunt

(wkp) 37, gaat u RD (30/Grenz Routen 4) over de bos- grindweg, met rechts de schutting van nudistencamping/Natur- und Sportfreunde e.V. Aachen. Na 250 m wordt de grind- bosweg een smalle dalende asfalt- bosweg, met links in het bos een fietscrossbaan/Bikepark. 300 m verder aan de 3-sprong, bij wkp 30, gaat u RD (12/GR4).

2. **Let op!** Na 20 m, 20 m voor zitbank waar u mooi uitzicht heeft, gaat u L over het bospaadje en loop dan RD door het weiland, met rechts mooi uitzicht op o. a. een deel van Aken. Vlak daarna, op de hoek van het links gelegen bos, gaat u scherp L door het weiland omlaag, met links de bosrand. Blijf de bosrand volgen, die omlaag lopend naar rechts buigt. **Let op!** Beneden in de linkerhoek buigt de bosrand rechts omhoog en ga dan meteen L het bospaadje omlaag. (Dus goed opletten hier). **Bij de bosrand gaat u R door het volgende weiland omlaag en meteen daarna gaat u L de holle asfaltweg omlaag. Negeer zijpaden. Boven aan de T-splitsing bij trafokast, zitbank en wkp 13 gaat u L (32) omhoog. Na 25 m gaat u bij lantaarnpaal 9 R en ga dan meteen schuin L door het weiland (links ziet u woningen). Via opening in haag/struikgewas loopt u het volgende weiland in en ga dan meteen R door het weiland omhoog met rechts struikgewas/haag.**

3. **Beneden, einde weiland, gaat u R de smalle verharde weg omlaag. Na 100 m, hier heeft u mooi zicht op de spitse kerktoren in Vaals, gaat u L het smalle pad, gelegen tussen struikgewas, omhoog.**

(Boven heeft u mooi zicht o.a. op de St. Pauluskerk in Vaals, waar u straks nog langs loopt. Schuin rechts ziet u het grote bijzondere gebouw van het Uniklinikum (academische ziekenhuis) in Aken).

Aan het einde van het links gelegen weiland, gaat u R omlaag. Vlak daarna gaat u beneden aan de 4-sprong, bij info klapboek, R (GR1/6) het brede graspad omlaag. Negeer zijpaden. Omlaag lopend loopt u de Akense wijk Vaalserquatier binnen.

Beneden aan de 4-sprong bij wegwijzer, grenspaal 196 en het voormalig douanekantoor, genaamd de “Kleng Wach” (1890) gaat u L en u loopt Vaals binnen.

(Dit is het kleinste en hoogst gelegen museum van Nederland. Hier staat ook nog een oude grenssteen van de Rijksstad Aken met het wapen van Aken, de adelaar. Zie infobordjes aan de zijkant).

Aan de 3-sprong (pleintje) voor de Hervormde kerk (1671) gaat u R (Kerkstraat) omlaag.

(Dit is de hoogstgelegen kerk van Nederland. De kerktoeren, die uit rond 1300 stamt, was de gemeentetoren, die hoogstwaarschijnlijk diende als uitkijktoren of verdedigingstoren van het Akense Rijk. Op deze parkeerplaats voor de Hervormde kerk stond de oude katholieke St. Pauluskerk, die in 1967 werd gesloopt. Deze kerk was ook vast gebouwd aan de toren.

Hier boven rechts (nr. 41) aan het pleintje, bij de ingang van de kerk (zie infobordje), staat de rijksmonumentale voormalige Hervormde pastorie (1717/zie infobordje).

Negeer zijwegen en volg de Kerkstraat RD omlaag.

(U passeert een eindje verder de ingang van de St. Pauluskerk (1891-1893). De mooie kerk, met het bijzonder altaar en de mooie glas in lood ramen is te bezichtigen).

Beneden aan de doorgaande weg gaat u L en bij huisnr. 28 komt u weer bij Lunchroom 28, de sponsor van deze wandeling, waar u nog iets kunt eten of drinken. De vriendelijke uitbaatster Jorna verneemt graag wat u van de wandeling vindt. Aanrader in de winter is de zelfgemaakte erwtensoep, maar het verse gebak is ook heerlijk!

4. Met uw rug naar de ingang van de lunchroom gaat u L. Na 100 m gaat u bij het witte prachtige pand van het voormalig Kurhotel (1875-1900/zie infobordje aan zijkant) L (Koperstraat). Aan de kruising bij café Het Vereinschoes gaat u R (Kon. Julianaplein). Meteen voorbij het terras gaat u L over de klinkerweg en u loopt de voetgangerszone binnen. Aan het einde gaat u R, met rechts het plein met de vele gesloten (2022) winkels en links de zijkant van het gemeentehuis en een restaurant

(Als u hier aan de 3-sprong RD loopt, ziet u meteen rechts het prachtige gemeentehuis, het voormalig von Clermonthuis (1761-1775). Het gemeentehuis is sinds 1979 gehuisvest in de voormalige lakenfabriek/ververij en woning van de bekende van oorsprong Akense lakenfabrikant Johann Arnold von Clermont. De lakenfabriek/ververij bleef tot 1924 in bedrijf. In 1926 werd de achtervleugel gesloopt, zodat het gebouw nu een U vorm heeft. Hier ziet u in de U-vorm ook het kunstwerk lakenververij.

U kunt hier ook helemaal links om het gemeentehuis heen lopen met links het leuke von Clermontplein waar o.a. het voormalig Luthers kerkje (1737) staat.

Voorbij de ingang van het gemeentehuis en met links een Mariabeeld in muurnis, gaat u aan de T-splitsing bij onderdoorgang L over de asfaltweg. Ga nu verder bij **** in dit punt).

Loop onder de onderdoorgang door en loop dan RD over de asfaltweg. **** Aan de kruising gaat u RD (Bloemendalstraat) omlaag. Meteen voorbij huisnr. 12 en tegenover de voormalige herenhoeve St. Adalbert, die voor het eerst is genoemd in 1041 (zie infobordje/huisnr. 11 B), gaat u L het klinkerpad omhoog met rechts beneden een leuk pleintje, omzoomd door leibomen. Boven bij rond pleintje met zitstoelen gaat u L het asfaltpad omhoog en u passeert 2 zitbanken.

(Rechts ziet u het verzorgingshuis Langedael. U loopt hier door het Johan Arnold von Clermontpark, de voormalige kloostertuin van de Dames du Sacré Coeur (1848-1976), een Franse religieuze congregatie voor dames uit de gegoede stand. Sinds 1991 is in het voormalig klooster Hotel Kasteel Bloemendal/Van der Valk gehuisvest. Het klooster was in eerste instantie het buitenverblijf van de Akense lakenfabrikant Arnold von Clermont, die op 63 jarige leeftijd overleed, toen het buitenverblijf nog niet helemaal gereed was).

Negeer bij zitbank zijpad links omhoog.

(Als u hier L het pad omhoog loopt, komt u bij het kerkhof waar de zusters van de orde Dames du Sacré Coeur begraven liggen)

Voorbij het beeld van Sint Antonius van Padua gaat u aan de T-splitsing, voor vijver, L en u passeert meteen rechts een bijzonder met lavasteen gebouwd “terrasbalkon” boven het water. Negeer zijpaden en blijf het pad, dat naar rechts buigt, RD volgen.

5. Na 150 m gaat u aan de 3-sprong L het asfaltpad omhoog. Boven aan de 4-sprong bij pergola gaat u R met rechts een omheind sportveldje. Aan de asfaltweg gaat u R. Negeer zijwegen. Aan de 3-sprong, met links de Morettistraat, gaat u RD omhoog. Aan de 4-sprong, met rechts een doodlopende weg, gaat u bij brievenbus L over het tegelpad, met rechts een flatgebouw. Boven aan de T-splitsing gaat u R, het asfaltpad omhoog en ga dan meteen L het pad omhoog, met links achtertuinen. Boven aan de asfaltweg gaat u L. Vlak daarna aan de T-splitsing, bij kleine parkeerplaats, gaat u R. Steek via zebrapad de doorgaande weg over en loop bij wegkruis, type vliegermodel, RD.

(Hier is de ingang van de gemeentelijke begraafplaats. Bijna op het achterste gedeelte, ligt de oude Joodse begraafplaats van Vaals, die uit circa 1750 stamt).

Meteen daarna gaat u bij ijzeren hek L via draaihekje het asfaltpad omhoog en volg dan RD het graspad door het weiland.

Beneden buigt het pad rechts omhoog en na 200 m boven bij draaihekje loopt u RD door het weiland omlaag.

(Hier boven heeft u rechts prachtig uitzicht over het 5 sterren landschap Zuid-Limburg, o.a. op de hooggelegen St. Martinuskerk (1860-1862) in Vijlen).

Beneden gaat u RD via draaihekje over het vlonderpad met meteen daarna, bij oude knotwilgen, rechts het Zieversbeekje. Vlak daarna aan de 3-sprong gaat u R over de houten brug en via klaphek loopt u RD door het weiland omhoog met links een meidoornhaag.

6. Boven aan de T-splitsing gaat u L over de asfaltweg en ga dan meteen tegenover muurkruis en bij infobordje R over het pad langs de afrastering. Vlak daarna gaat u R door het houten klaphek en loop dan RD/L door het weiland/natuurgebied omlaag, met voor u schitterend uitzicht o.a. op Wolfhaag.

(Na veel regenval kan het hier, in het weiland beneden, drassig zijn. Als alternatief kunt u bij klaphek het smalle pad ook RD volgen. Via draaihekje loopt u beneden een weiland binnen, dat u RD omhoog oversteekt. Ga dan verder bij **** in dit punt).

Omlaag lopend gaat u, bij lange strook braamstruiken links, verder door het weiland. Beneden op de hoek van de afrastering gaat u L verder door het weiland. Bij links staand draaihekje, gaat u R het pad door het weiland omhoog richting woningen. **** Boven bij infobord "Kerkepad" gaat u RD via draaihekje over het smalle pad. Vlak daarna aan de T-splitsing, bij kunstwerken in de buurtschap Wolfhaag, gaat u L de asfaltweg omhoog. Steek voorzichtig, bij wegwijk, de doorgaande weg over en loop bij verbodsbord RD (geel-rood) over de veldweg. Aan de 3-sprong bij zitbank en veldkruis gaat u L over de veldweg, die een smal pad wordt. Beneden aan de doorgaande weg gaat u R en meteen daarna gaat u R de doodlopende smalle asfaltweg (kuitenbijter) omhoog. Na 200 m gaat u aan de 3-sprong R.

7. Let op! Vlak daarna, bij huisnr. 54, gaat u RD door de nauwe ijzeren doorgang en ga dan na 1 m L het "paadje" omhoog. Meteen daarna, met links de Clavariegroep (1990), gaat u R over het

klinkerpad langs de 14 kruiswegstations van het moderne kruiswegpark (1990) en dan passeert u links een Lourdesgrot (1934).

(Dit is het hoogst gelegen (289 m N.A.P.) heiligdom van Nederland).

Aan de T-splitsing, voorbij infobordje en parkeerplaats, gaat u L het bospad omhoog. Aan de 4-sprong gaat u bij verbodsbord R omhoog. Let op! Na 30 m gaat u bij bruin bordje "Zuid-Limburg" R het smalle pad omhoog en na 20 m gaat u boven aan de 3-sprong, bij 2-stammige boom, L het smalle steile bospaadje rustig omhoog. Na 100 m gaat u boven aan de T-splitsing L over de bosweg. Let op! Circa 20 m vóór de groene afsluitboom, gaat u schuin R het smalle, (soms slecht te zien) bospaadje omhoog, met even verder links beneden even de doorgaande weg. Na ruim 50 m gaat u boven aan de T-splitsing L over de bosweg. Negeer bij grasveld zijpad scherp links.

8. Aan de 4-sprong, bij de bosrand en afsluitboom bij asfaltweg, gaat u R over het graspad.

(Als u hier L gaat, komt u meteen bij de Wilhelminatoren, die u via trap of lift kunt bezoeken. Boven op glazen plaat (sky-walk) heeft u prachtig uitzicht).

Meteen daarna, aan de Y-splitsing van graspaden gaat u L over het grote grasland met links de bosrand en eindje verder bij bosstrook buigt het pad flauw naar rechts. Negeer zijpaden en blijf geruime tijd RD over het grote grasveld lopen.

(Vanaf 1926 tot in de jaren '30 lag hier een klein vliegveld. Door het groter worden van de toestellen, bleek het onmogelijk dit te handhaven).

Na 500 m, waar links bij de bosrand enkele bomen op het grasveld staan en waar u voor u de Boudewijntoren ziet, gaat u schuin L verder over het grasveld (Links ziet u de parkeerplaats). Bij rij keien gaat u L over de grindweg en u komt meteen bij de parkeerplaats.

(Als u nog iets wilt drinken bij Taverne De Grenssteen ga hier dan RD over het grindpad, met rechts het labrynt. Aan het einde gaat u R naar de taverne).

Auteur: Jos Wlazlo

Het Auteursrecht van deze tekst en het Databankenrecht op deze route ligt volledig bij de auteur. Niets van deze wandelroute mag worden gekopieerd, vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder toestemming van de auteur.